

Aanbevelingen

Aanbevelingen 02/2020 over de Europese essentiële garanties voor surveillancemaatregelen

Vastgesteld op 10 november 2020

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
2. INMENGING IN GRONDRECHTEN.....	6
3. DE EUROPESE ESSENTIËLE GARANTIES	8
Garantie A — de verwerking moet gebaseerd zijn op duidelijke, precieze en toegankelijke regels	9
Garantie B – de noodzakelijkheid en evenredigheid van de nagestreefde legitieme doelstellingen moeten worden aangetoond	10
Garantie C — er moet een onafhankelijk toezichtmechanisme zijn	13
Garantie D – personen moeten over doeltreffende voorzieningen in rechte beschikken.....	14
4. SLOTOPMERKINGEN.....	16

Het Europees Comité voor gegevensbescherming

Gezien artikel 70, lid 1, onder e), van Verordening (EU) 2016/679/EU van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna “AVG”),¹

Gezien de EER-overeenkomst en met name bijlage XI en Protocol 37 daarvan, zoals gewijzigd bij Besluit van het Gemengd Comité van de EER nr. 154/2018 van 6 juli 2018²,

Gezien artikel 12 en artikel 22 van zijn reglement van orde,

Gezien het working document on the justification of interferences with the fundamental rights to privacy and data protection through surveillance measures when transferring personal data (Europese essentiële garanties, hierna “EEG” (European Essential Guarantees)) van de Artikel 29-Groep, WP237,

HEEFT DE VOLGENDE AANBEVELINGEN VASTGESTELD

1. INLEIDING

1. Naar aanleiding van het Schrems I-arrest hebben de Europese gegevensbeschermingsautoriteiten die zijn verenigd in de Groep artikel 29 uit de jurisprudentie geput voor het vaststellen van de Europese essentiële garanties, die moeten worden nageleefd om te garanderen dat de inmenging in de rechten op privacy en de bescherming van persoonsgegevens door middel van surveillancemaatregelen bij de doorgifte van persoonsgegevens niet verder gaat dan noodzakelijk en evenredig is in een democratische maatschappij.

2. Het Comité wil graag benadrukken dat de Europese essentiële garanties zijn gebaseerd op de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna “HVJ-EU”) in verband met de artikelen 7, 8, 47 en 52 van het Handvest van de grondrechten van de EU (hierna het “Handvest”) en in voorkomend geval op de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna “EHRM”) in verband met artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (hierna “EVRM”) met betrekking tot surveillancemethoden in de staten die partij zijn bij het EVRM.³

¹ In deze paper komen geen gevallen van doorgifte of verdere doorgifte aan de orde die onder de richtlijn wetshandhaving vallen (Richtlijn (EU) 2016/680).

² Alle verwijzingen in dit document naar “lidstaten” moeten worden gelezen als verwijzingen naar “EER-lidstaten”.

³ In deze aanbevelingen is het begrip “grondrechten” ontleend aan het Handvest van de grondrechten van de EU. Het omvat in dit document echter ook de term “rechten van de mens” zoals die is gebruikt in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens.

3. Het doel van de actualisering van deze paper is de verdere uitwerking van de Europese essentiële garanties, die oorspronkelijk zijn opgesteld in reactie op het Schrems I-arrest⁴, door de door het HvJ-EU (en het EHRM) na de publicatie verstrekte toelichtingen, in het bijzonder in het baanbrekende Schrems II-arrest, op te nemen.⁵

4. In het Schrems II-arrest verklaarde het HvJ-EU dat bij de toetsing van Besluit 2010/87/EU van de Commissie betreffende modelcontractbepalingen voor de doorgifte van persoonsgegevens aan in derde landen gevestigde verwerkers in het licht van de artikelen 7, 8 en 47 van het Handvest niet is gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid van dat besluit kunnen aantasten, maar dat het privacyschildbesluit ongeldig is. Het HvJ-EU oordeelde dat het privacyschildbesluit onverenigbaar was met artikel 45, lid 1, AVG, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 47 van het Handvest. Dit arrest kan derhalve dienen als voorbeeld waar surveillancemaatregelen in een derde land (in dit geval de VS met section 702 FISA en Executive Order 12333) niet voldoende beperkt zijn of dat betrokkenen hiervoor geen effectieve beroepsmogelijkheden hebben om hun rechten af te dwingen, zoals krachtens het EU-recht vereist is om het beschermingsniveau in een derde land als “in feite overeenkomend” met het niveau dat in de Europese Unie wordt verzekerd in de zin van artikel 45, lid 1, AVG te beschouwen.

5. De redenen voor de ongeldigverklaring van het privacyschild hebben ook gevolgen voor andere doorgifte-instrumenten⁶. Hoewel het Hof artikel 46, lid 1, AVG heeft uitgelegd in de context van de geldigheid van de modelcontractbepalingen, geldt deze uitleg voor elke doorgifte naar derde landen met gebruik van een van de instrumenten waarnaar in artikel 46 AVG wordt verwezen.⁷

6. Uiteindelijk moet het HvJ-EU beoordelen of inmengingen in een grondrecht gerechtvaardigd kunnen worden. Indien een dergelijk oordeel echter ontbreekt en in toepassing van de jurisprudentie moeten gegevensbeschermingsautoriteiten afzonderlijke zaken echter ambtshalve of naar aanleiding van een klacht beoordelen en moeten zij de zaak in geval van een adequaatheidsbesluit doorverwijzen naar een nationale rechter als zij vermoeden dat de doorgifte niet in overeenstemming is met artikel 45, of de doorgifte opschorten of verbieden als zij van mening zijn dat artikel 46 AVG niet kan worden nageleefd en dat de door het EU-recht vereiste bescherming van de doorgegeven gegevens niet op andere wijze kan worden gewaarborgd.

7. Het doel van de geactualiseerde Europese essentiële garanties is het bieden van elementen om te beoordelen of surveillancemaatregelen die overheidsdiensten in een derde land, te weten nationale veiligheidsdiensten of wetshandhavingsinstanties, toegang geven tot persoonsgegevens al dan niet als gerechtvaardigde inmenging kunnen worden beschouwd.

8. De Europese essentiële garanties maken immers deel uit van de beoordeling die moet worden uitgevoerd om vast te stellen of een derde land een beschermingsniveau biedt dat in feite overeenkomt met het niveau dat in de EU wordt verzekerd, maar zijn op zich niet bedoeld als definitie van alle elementen die noodzakelijk zijn om te oordelen dat een derde land een beschermingsniveau biedt dat

⁴ Arrest van het HvJ-EU van 6 oktober 2015, Maximilian Schrems tegen Data Protection Commissioner, zaak C-362/14, EU:C:2015:650 (hierna “Schrems I”).

⁵ Arrest van het HvJ-EU van 16 juli 2020, Data Protection Commissioner tegen Facebook Ireland Ltd, Maximilian Schrems, zaak C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559 (hierna “Schrems II”).

⁶ Zie punt 105 van Schrems II.

⁷ Zie punt 92 van Schrems II.

in overeenstemming is met artikel 45 AVG. Bovendien zijn zij op zich niet bedoeld als definitie van alle elementen die noodzakelijk kunnen zijn om te beoordelen of het wettelijk regime van een derde land het de gegevensexporteur en de gegevensimporteur belet om passende waarborgen te treffen in overeenstemming met artikel 46 AVG.

9. Derhalve moeten de elementen in deze paper worden opgevat als de essentiële garanties die in het derde land moeten worden aangetroffen bij de beoordeling van de inmenging in de rechten op privacy en gegevensbescherming die het gevolg is van de surveillancemaatregelen van een derde land, en niet als een lijst elementen om aan te tonen dat het wettelijk regime van een derde land als geheel een in feite overeenkomend beschermingsniveau biedt.

10. In artikel 6, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie wordt bepaald dat de grondrechten die zijn vastgesteld in het EVRM als algemene beginselen deel uitmaken van het recht van de EU. Zoals het HvJ-EU in zijn jurisprudentie echter in herinnering brengt, is het EVRM, zolang de Europese Unie er geen partij bij is, geen formeel in de rechtsorde van de Unie opgenomen rechtsinstrument.⁸ Derhalve moet het in artikel 46, lid 1, AVG vereiste beschermingsniveau van de grondrechten worden vastgesteld aan de hand van de bepalingen van die verordening, gelezen in het licht van de in het Handvest verankerde grondrechten. Dat gezegd hebbende, moeten de rechten uit het Handvest in overeenstemming met artikel 52, lid 3, van het Handvest die corresponderen met in het EVRM gewaarborgde rechten, dezelfde inhoud en reikwijdte hebben als in het genoemde verdrag, en dientengevolge moet de jurisprudentie van het EHRM met betrekking tot rechten die ook zijn vastgesteld in het Handvest van de grondrechten van de EU, zoals het HvJ-EU in herinnering heeft gebracht, in acht worden genomen als een minimumbeschermingsniveau voor de uitleg van de corresponderende rechten in het Handvest⁹. Volgens de laatste zin van artikel 52, lid 3, van het Handvest “[Verhindert d]eze bepaling [...] niet dat het recht van de Unie een ruimere bescherming biedt.”

11. Derhalve blijft de essentie van de essentiële garanties gedeeltelijk gebaseerd op de jurisprudentie van het EHRM, voor zover het Handvest volgens de uitleg van het HvJ-EU geen hoger beschermingsniveau biedt met andere vereisten dan de jurisprudentie van het EHRM.

12. In deze paper wordt de achtergrond toegelicht en worden de vier Europese essentiële garanties nader uitgewerkt.

2. INMENGING IN GRONDRECHTEN

13. De grondrechten op de eerbiediging van het privé-leven en van het familie- en gezinsleven, met inbegrip van communicatie, en op de bescherming van persoonsgegevens zijn vastgelegd in de artikelen 7 en 8 van het Handvest en gelden voor iedereen. In artikel 8 worden bovendien voorwaarden gesteld aan de wettige verwerking van persoonsgegevens, worden de rechten van inzage en op rectificatie erkend en wordt verplicht gesteld dat een onafhankelijke autoriteit toeziet op de naleving van deze regels.

⁸ Zie punt 98 van Schrems II.

⁹ Zie punt 124 van gevoegde zaken C-511/18, C-512/18 en C-520/18, La Quadrature du Net e.a. (hierna “La Quadrature du Net e.a.”).

14. “[D]e bewerking die bestaat in de doorgifte van persoonsgegevens vanuit een lidstaat naar een derde land [is] [...] als zodanig een verwerking van persoonsgegevens”¹⁰. Derhalve zijn de artikelen 7 en 8 van het Handvest van toepassing op deze specifieke bewerking en heeft de bescherming daaruit betrekking op de doorgegeven gegevens, en moeten personen wier persoonsgegevens naar een derde land worden doorgegeven daarom een beschermingsniveau genieten dat in grote lijnen overeenkomt met het binnen de Europese Unie gewaarborgde beschermingsniveau.¹¹

15. Als het door artikel 7 van het Handvest gewaarborgde grondrecht op eerbiediging van het privéleven wordt aangetast door de verwerking van de persoonsgegevens van een persoon, wordt het recht op gegevensbescherming volgens het HvJ-EU ook aangetast, aangezien deze verwerking onder artikel 8 van het Handvest valt en bijgevolg noodzakelijkerwijs moet voldoen aan de uit dat artikel voortvloeiende vereiste voor de bescherming van gegevens.¹²

16. Wat betreft de mogelijke inmenging in grondrechten op grond van het EU-recht doet de (...) aan aanbieders van elektronische communicatiediensten opgelegde verplichting om de verkeersgegevens te bewaren teneinde de bevoegde nationale autoriteiten in voorkomend geval toegang tot die gegevens te kunnen geven derhalve vragen rijzen betreffende de eerbiediging van de artikelen 7 en 8 van het Handvest,¹³. Hetzelfde geldt voor andere vormen van gegevensverwerking, zoals de doorzending van gegevens aan anderen dan de gebruikers of de toegang tot die gegevens met het oog op het gebruik ervan¹⁴, die derhalve een inmenging in die grondrechten tot gevolg hebben. Bovendien vormt de toegang van autoriteiten tot de gegevens volgens de vaste rechtspraak een aanvullende inmenging.¹⁵

17. Voor het vaststellen van inmenging maakt het niet uit “of de betreffende informatie met betrekking tot het privéleven al dan niet gevoelig is en of de betrokkenen al dan niet enig nadeel van de inmenging hebben ondervonden”¹⁶. Het HvJ-EU benadrukte eveneens dat het niet relevant is of de bewaarde gegevens later zijn gebruikt.¹⁷

18. De rechten uit de artikelen 7 en 8 van het Handvest hebben echter geen absolute gelding, maar moeten worden beschouwd in relatie tot hun functie in de samenleving.¹⁸

19. Het Handvest bevat een noodzakelijkheids- en evenredigheidstest voor het afbakenen van de beperkingen van de rechten die het beschermt. In artikel 52, lid 1, van het Handvest wordt de reikwijdte van de mogelijke beperkingen van de artikelen 7 en 8 bepaald met de volgende formulering: “Beperkingen op de uitoefening van de in dit Handvest erkende rechten en vrijheden moeten bij wet worden gesteld en de wezenlijke inhoud van die rechten en vrijheden eerbiedigen. Met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel kunnen alleen beperkingen worden gesteld indien zij noodzakelijk zijn

¹⁰ HvJ-EU, Schrems II, punt 83.

¹¹ HvJ-EU, Schrems II, punt 96.

¹² HvJ-EU, Schrems II, punten 170-171.

¹³ HvJ-EU, zaak C-623/17, Privacy International (hierna “Privacy International”), punt 60.

¹⁴ HvJ-EU, Privacy International, punt 61.

¹⁵ EHRM, Leander, punt 48; EHRM, Rotaru, punt 46; HvJ-EU, Digital Rights Ireland, punt 35.

¹⁶ HvJ-EU, Schrems II, punt 171, inclusief aangehaalde jurisprudentie.

¹⁷ HvJ-EU, Schrems II, punt 171, inclusief aangehaalde jurisprudentie.

¹⁸ HvJ-EU, Privacy International, punt 63.

en daadwerkelijk aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen beantwoorden.”

20. Het HvJ-EU herhaalde dat de EU-wetgeving die betrekking heeft op inmenging in de grondrechten die worden gewaarborgd door de artikelen 7 en 8 van het Handvest “duidelijke en nauwkeurige regels [dienen] te bevatten over de reikwijdte en de toepassing van de maatregel [die minimale eisen opleggen], zodat degenen van wie persoonsgegevens zijn doorgegeven, over voldoende garanties beschikken dat hun gegevens doeltreffend worden beschermd tegen het risico van misbruik”, in het bijzonder wanneer de persoonsgegevens op geautomatiseerde wijze worden verwerkt en “wanneer er een aanzienlijk risico bestaat dat deze gegevens op onrechtmatige wijze zullen worden geraadpleegd”.¹⁹

21. Volgens het HvJ-EU verlangt de bescherming van het recht op eerbiediging van het privéleven dat uitzonderingen op het recht op gegevensbescherming en de beperkingen ervan “binnen de grenzen van het strikt noodzakelijke [moeten] blijven”. Bovendien moet een doelstelling van algemeen belang worden verzoend met de door de maatregel aangetaste grondrechten “via een evenwichtige afweging” tussen de doelstelling en de op het spel staande belangen en rechten.²⁰

22. Dientengevolge mogen de inzage in, het bewaren van en het verdere gebruik van persoonsgegevens door overheidsdiensten binnen surveillancemaatregelen, beoordeeld in het licht van het Handvest, niet verder gaan dan strikt noodzakelijk is, anders kunnen deze “niet [...] worden beschouwd als een regeling die in een democratische samenleving gerechtvaardigd is”.²¹

23. De vier Europese essentiële garanties zijn, zoals ze in het volgende hoofdstuk uiteengezet zijn, bedoeld om nader te specificeren hoe de mate van inmenging in de grondrechten op privacy en gegevensbescherming in het kader van surveillancemaatregelen door overheidsdiensten in een derde land bij de doorgifte van persoonsgegevens moet worden beoordeeld en welke wettelijke vereisten dientengevolge van toepassing moeten zijn om te beoordelen of dergelijke inmenging volgens het Handvest aanvaardbaar zou zijn.

3. DE EUROPESE ESSENTIËLE GARANTIES

24. Op basis van de analyse van de jurisprudentie concludeert het Comité dat de geldende wettelijke vereisten voor het gerechtvaardigd maken van de beperkingen van de door het Handvest erkende rechten op gegevensbescherming en privacy kunnen worden samengevat in vier Europese essentiële garanties:

- A. de verwerking moet gebaseerd zijn op duidelijke, nauwkeurige en toegankelijke regels;
- B. de noodzakelijkheid en evenredigheid van de nagestreefde legitieme doelstellingen moeten worden aangetoond;
- C. er moet een onafhankelijk toezichtmechanisme zijn;
- D. personen moeten over doeltreffende voorzieningen in rechte beschikken.

¹⁹ HvJ-EU, Privacy International, punt 68 en de daarin aangehaalde jurisprudentie.

²⁰ HvJ-EU, Privacy International, punt 68 en de daarin aangehaalde jurisprudentie.

²¹ HvJ-EU, Privacy International, punt 81.

25. De garanties zijn gebaseerd op de grondrechten op privacy en gegevensbescherming die voor iedereen gelden, ongeacht hun nationaliteit.

Garantie A — de verwerking moet gebaseerd zijn op duidelijke, precieze en toegankelijke regels

26. Op grond van artikel 8, lid 2, van het Handvest moeten persoonsgegevens onder andere worden verwerkt “voor bepaalde doeleinden en met toestemming van de betrokkene of op basis van een andere gerechtvaardigde grondslag waarin de wet voorziet”,²² zoals het HvJ-EU in de Schrems II-uitspraak in herinnering heeft gebracht. Bovendien moeten volgens artikel 52, lid 1, van het Handvest beperkingen op de uitoefening van de in het Handvest erkende rechten en vrijheden binnen de EU bij wet worden gesteld. Derhalve moet een gerechtvaardigde inmenging in overeenstemming zijn met het recht.

27. Deze rechtsgrond moet duidelijke en nauwkeurige regels bevatten die de reikwijdte en de toepassing van de betrokken maatregel bepalen en minimale eisen opleggen²³. Bovendien heeft het Hof in herinnering gebracht dat “[een] regeling [...] wettelijk verbindend [moet] zijn naar intern recht”²⁴. In dit opzicht verklaarde het HvJ-EU dat de beoordeling van het toepasselijke recht van een derde land moet worden gericht op de vraag of personen zich voor een rechter kunnen beroepen op dit recht²⁵. Derhalve geeft het Hof aan dat de betrokkenen rechten moeten worden toegekend die zij kunnen afdwingen; wanneer personen geen rechten hebben die afdwingbaar zijn tegenover overheidsdiensten kan het beschermingsniveau niet als in feite overeenkomend met het niveau dat voortkomt uit het Handvest worden beschouwd, in strijd met het voorschrift uit artikel 45, lid 2, onder a), AVG.²⁶

28. Het Hof benadrukte bovendien dat het geldende recht moet aangeven in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden een maatregel die voorziet in de verwerking van dergelijke gegevens kan worden genomen ²⁷ (zie hierna onder Garantie B het verband tussen deze voorschriften en de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid).

29. Bovendien heeft het HvJ-EU ook aangegeven dat “het vereiste volgens hetwelk elke beperking op de uitoefening van grondrechten bij wet wordt gesteld, inhoudt dat de rechtsgrond die de inmenging in die rechten toestaat zelf de reikwijdte van de beperking op de uitoefening van het betrokken recht moet bepalen”.²⁸

²² Zie punt 173 van Schrems II.

²³ Zie de punten 175 en 180 van Schrems II en Advies 1/15 (EU-Canada PNR Agreement) van 26 juli 2017, punt 139 en de aangehaalde rechtspraak.

²⁴ Zie punt 68 van Privacy International – Er moet ook worden opgemerkt dat in de Franse versie van het arrest het woord “réglementation” wordt gebruikt, dat meer omvat dan uitsluitend formele wetten.

²⁵ Zie punt 181 van Schrems II, hierin verwijst het HvJ-EU naar de Amerikaanse Presidential Policy Directive 28 (presidentiële beleidsrichtlijn).

²⁶ Zie punt 181 van Schrems II.

²⁷ Zie punt 68 van Privacy International, in verband met het lidstatelijk recht.

²⁸ Zie Schrems II, punt 175 en de aangehaalde rechtspraak, en Privacy International, punt 65.

30. Ten slotte is het Europees Hof voor de Rechten van de Mens “van mening dat er geen reden is om verschillende beginselen met betrekking tot de toegankelijkheid en duidelijkheid van de regels aangaande de onderschepping van individuele communicatie enerzijds en meer algemenere toezicht programma’s [anderzijds] toe te passen”²⁹. Verder verklaarde het EHRM dat de rechtsgrond op zijn minst een definitie moet bevatten van de categorieën mensen op wie toezicht kan worden gehouden, evenals een beperking van de duur van de maatregel, de te volgen procedure voor de beoordeling, het gebruik en de opslag van de verkregen gegevens, en de voorzorgsmaatregelen die moeten worden getroffen als de gegevens aan andere partijen worden doorgegeven.³⁰

31. Ten slotte moeten de gevolgen van de inmenging voor de betrokkene te voorzien zijn om hem/haar adequaat en doeltreffend te beschermen tegen willekeurige inmenging en het risico van misbruik. Dientengevolge moet de verwerking worden gebaseerd op een nauwkeurige, duidelijke, maar ook toegankelijke (d.w.z. openbare) rechtsgrond³¹. Met betrekking tot deze kwestie heeft het EHRM in de zaak-Zakharov in herinnering gebracht dat “de verwijzing naar voorzienbaarheid in het geval van de onderschepping van communicatie niet hetzelfde kan zijn als op veel andere gebieden”. Het verklaarde dat in het kader van geheime surveillancemaatregelen, zoals de onderschepping van communicatie, “voorzienbaarheid niet kan betekenen dat een persoon moet kunnen voorzien wanneer de autoriteiten zijn communicatie waarschijnlijk gaan onderscheppen, zodat hij zijn gedrag daaraan kan aanpassen”. Gezien het feit dat het gevaar van willekeur in dit soort situaties echter duidelijk is, “zijn duidelijke, gedetailleerde regels aangaande de onderschepping van telefoongesprekken essentieel, vooral daar de beschikbare technologie voortdurend geavanceerder wordt. Het nationale recht moet voldoende duidelijk zijn om burgers een adequate indicatie te geven van de omstandigheden waarin en de voorwaarden waaronder de overheidsdiensten dergelijke maatregelen kunnen inzetten.”³²

Garantie B – de noodzakelijkheid en evenredigheid van de nagestreefde legitieme doelstellingen moeten worden aangetoond

32. In overeenstemming met de eerste zin van artikel 52, lid 1, van het Handvest moeten beperkingen op de uitoefening van de in het Handvest erkende rechten en vrijheden de wezenlijke inhoud van die rechten en vrijheden eerbiedigen. Op grond van de tweede zin van artikel 52, lid 1, van het Handvest kunnen met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel slechts beperkingen aan die rechten en vrijheden worden gesteld, indien zij noodzakelijk zijn en daadwerkelijk beantwoorden aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.³³

33. Wat betreft het **evenredigheidsbeginsel** oordeelde het Hof aangaande het lidstatelijk recht dat de vraag of een beperking van de rechten op privacy en gegevensbescherming gerechtvaardigd kan zijn enerzijds moet worden beoordeeld door de **ernst van de inmenging** die een dergelijke beperking met

²⁹ EHRM, Liberty, punt 63.

³⁰ EHRM, Weber en Saravia, punt 95.

³¹ EHRM, Malone, punten 65 en 66.

³² EHRM, Zakharov, punt 229.

³³ Schrems II, punt 174.

zich meebrengt te meten³⁴ en anderzijds door te controleren dat het **belang van de doelstelling van algemeen belang** die wordt nagestreefd evenredig is met die ernst.³⁵

34. In *La Quadrature du net e.a.* kan worden opgemerkt dat het HvJ-EU met betrekking tot het recht van een lidstaat en niet tot het recht van een derde land oordeelde dat de doelstelling van de bescherming van de nationale veiligheid vanwege haar belang maatregelen kan rechtvaardigen die ernstigere inmenging in grondrechten met zich meebrengen dan de maatregelen die gerechtvaardigd zouden zijn door andere doelstellingen, zoals de bestrijding van criminaliteit. Het oordeelde echter dat dit het geval is voor zover er voldoende gefundeerde redenen zijn om in aanmerking te nemen dat de desbetreffende staat wordt geconfronteerd met een ernstige bedreiging van de nationale veiligheid die echt en aanwezig of te voorzien is gebleken en voldoet aan de overige voorschriften uit artikel 52, lid 1, van het Handvest.³⁶

35. In dit opzicht moeten de uitzonderingen op de bescherming van de persoonsgegevens en de beperkingen ervan volgens de vaste rechtspraak van het Hof binnen de grenzen van het strikt noodzakelijke moeten blijven³⁷. Om aan dit voorschrift te voldoen, moet de betrokken regeling niet alleen duidelijke en nauwkeurige regels over de reikwijdte en de toepassing van de maatregel bevatten, maar ook die minimale eisen opleggen, zodat degenen van wie de gegevens zijn doorgegeven over voldoende garanties beschikken dat hun persoonsgegevens doeltreffend worden beschermd tegen het risico van misbruik. “Zij moet in het bijzonder aangeven in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden een maatregel die voorziet in de verwerking van dergelijke gegevens kan worden genomen, en aldus waarborgen dat de inmenging tot het strikt noodzakelijke wordt beperkt. De noodzaak om over dergelijke waarborgen te beschikken is des te groter wanneer de persoonsgegevens automatisch worden verwerkt.”³⁸

36. In *Schrems II* benadrukte het HvJ-EU dat de wetgeving van een derde land waaruit op geen enkele wijze het bestaan van beperkingen van de daarin vervatte bevoegdheid voor de uitvoering van surveillanceprogramma's met het oog op het verkrijgen van buitenlandse inlichtingen blijkt, geen beschermingsniveau kan waarborgen dat in grote lijnen overeenkomt met het niveau dat wordt gewaarborgd door het Handvest. Volgens de rechtspraak moet een wettelijke grondslag op grond

³⁴ In dit kader merkt hij het Hof bijvoorbeeld op dat “de inmenging die bestaat uit het in real time verzamelen van gegevens waarmee de locatie van eindapparatuur kan worden vastgesteld bijzonder ernstig lijkt, omdat deze gegevens de bevoegde nationale autoriteiten een middel bieden om de bewegingen van gebruikers van mobiele telefoons nauwkeurig en permanent te volgen (...)” (*La Quadrature du Net e.a.*, punt 187, inclusief aangehaalde jurisprudentie).

³⁵ *La Quadrature du Net e.a.*, punt 131.

³⁶ Punten 136 en 137. Zie ook *Privacy International*, daar het Hof specificeerde dat dergelijke bedreigingen door hun aard en hun bijzondere ernst verschillen van het algemene risico dat zich – zelfs ernstige – spanningen of wanordelijkheden zullen voordoen die de openbare veiligheid ondermijnen. Punt 75. In *La Quadrature du Net e.a.* merkte het Hof op dat de geautomatiseerde analyse van verkeers- en locatiegegevens die algemeen en ongedifferentieerd betrekking hebben op de gegevens van personen die elektronische communicatiesystemen gebruiken een bijzonder ernstige inmenging vormt, waardoor een dergelijke maatregel uitsluitend aan het evenredigheidsbeginsel kan voldoen in gevallen waarin de desbetreffende lidstaat te maken heeft met een ernstige bedreiging van de nationale veiligheid die echt en aanwezig of te voorzien is gebleken en onder andere op voorwaarde dat de duur van de bewaring beperkt is tot wat strikt noodzakelijk is (de punten 174-177).

³⁷ *Schrems II*, punt 176, inclusief aangehaalde jurisprudentie.

³⁸ *Schrems II*, punt 175.

waarvan inmenging in de grondrechten mogelijk is, om te voldoen aan het evenredigheidsbeginsel, zelf de omvang van de beperking van de uitoefening van het betrokken recht bepalen.³⁹

37. Met betrekking tot het **beginsel van noodzakelijkheid** heeft het HvJ-EU duidelijk gemaakt dat een regeling “die algemeen toestaat dat alle persoonsgegevens van alle personen van wie de gegevens vanuit de Unie (...) worden doorgegeven (...) zonder dat enig onderscheid wordt gemaakt, enige beperking wordt gesteld of enige uitzondering wordt gemaakt op basis van het nagestreefde doel en zonder dat wordt voorzien in een objectief criterium ter begrenzing van de toegang van de bevoegde nationale autoriteiten tot de gegevens en het latere gebruik ervan voor specifieke doeleinden, die strikt beperkt zijn en als rechtvaardiging kunnen dienen voor de inmenging als gevolg van zowel de toegang tot als het gebruik van deze gegevens” niet voldoet aan dat beginsel⁴⁰. Meer bepaald moeten wetten op grond waarvan de autoriteiten veralgemeend toegang kunnen krijgen tot de inhoud van elektronische communicatie worden beschouwd als een aantasting van de wezenlijke inhoud van het grondrecht op eerbiediging van het privéleven zoals door artikel 7 van het Handvest gewaarborgd.⁴¹

38. Op dezelfde wijze oordeelde het HvJ-EU, deze keer echter bij de beoordeling van het recht van een lidstaat en niet van een derde land, in *La Quadrature du Net e.a.* dat “wetgeving waarvoor het bewaren van persoonsgegevens nodig is altijd aan objectieve criteria moet voldoen die een verband leggen tussen de bewaarde gegevens en de nagestreefde doelstelling”⁴². In dezelfde context oordeelde het in *Privacy International* dat de wetgever “aan de hand van objectieve criteria [moet] bepalen in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden aan de bevoegde nationale autoriteiten toegang tot de betrokken gegevens moet worden verleend”.⁴³

³⁹ Schrems II, punt 180.

⁴⁰ Schrems I, punt 93 met verdere verwijzingen. Zie echter deze keer in verband met het recht van lidstaat en niet van een derde land punt 71 van *Privacy International*, inclusief aangehaalde jurisprudentie. In dit geval oordeelde het Hof dat de regeling van een lidstaat die aanbieders van elektronischecomunicatiediensten een verplichting tot algemene en ongedifferentieerde doorzending van verkeers- en locatiegegevens aan de veiligheids- en inlichtingendiensten oplegt, verder gaat dan strikt noodzakelijk is en niet kan worden beschouwd als een regeling die in een democratische samenleving gerechtvaardigd is zoals de richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie, gelezen in het licht van het Handvest, eist (punt 81).

⁴¹ Schrems I, punt 94.

⁴² *La Quadrature du Net e.a.*, punt 133. In deze context heeft het Hof bevestigd dat wettelijke maatregelen die preventief voorzien in de algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens worden uitgesloten door de richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie, gelezen in het licht van het Handvest. Het Hof oordeelde daarentegen dat de wetgever in geval van een ernstige bedreiging van de nationale veiligheid die echt en aanwezig of te voorzien is gebleken voor de bescherming van de nationale veiligheid een rechterlijk bevel kan toestaan dat aanbieders van elektronischecomunicatiediensten algemeen en ongedifferentieerd verkeers- en locatiegegevens moeten bewaren. Dergelijke maatregelen moeten echter aan specifieke voorwaarden voldoen. Het bevel mag in het bijzonder uitsluitend voor een periode worden gegeven die tot het strikt noodzakelijke is beperkt en die kan worden verlengd als die bedreiging aanhoudt (punt 168).

⁴³ *Privacy International*, punt 78, inclusief aangehaalde jurisprudentie. In *Privacy International* oordeelde het Hof met betrekking tot de toegang van een autoriteit tot persoonsgegevens die onder het lidstatelijk recht wordt verleend dat “een algemene toegang tot alle bewaarde gegevens, los van enig – zelfs maar indirect – verband met het nagestreefde doel, niet kan worden geacht tot het strikt noodzakelijke te zijn beperkt” (punten 77 -78).

Garantie C — er moet een onafhankelijk toezichtmechanisme zijn

39. Het Comité brengt in herinnering dat er sprake is van inmenging op het moment dat de gegevens worden verzameld, maar ook het moment dat een overheidsdienst voor verdere verwerking toegang heeft tot de gegevens. Het EHRM heeft meerdere keren aangegeven dat elke inmenging met het recht op privacy en het recht op gegevensbescherming moet worden onderworpen aan een doeltreffend, onafhankelijk en onpartijdig toezichtstelsel dat moet worden verschaft door een rechter of een andere onafhankelijke instantie⁴⁴ (bv. een parlementair of overheidsorgaan). Het HvJ-EU nam het onafhankelijke toezicht op de uitvoering van surveillancemaatregelen ook in aanmerking in het Schrems II-arrest.⁴⁵

40. Het EHRM specificeerde dat voorafgaande (rechterlijke) goedkeuring van surveillancemaatregelen weliswaar een belangrijke waarborg tegen willekeur is, maar dat er ook aandacht moet worden besteed aan de daadwerkelijke werking van het onderscheppingssysteem, met inbegrip van de controlemechanismen voor de uitoefening van macht en het al dan niet bestaan van daadwerkelijk misbruik⁴⁶. In Schrems II nam het HvJ-EU de reikwijdte van de controle van het toezichtmechanisme, waar de individuele surveillancemaatregelen buiten vielen, ook in aanmerking.⁴⁷

41. Met betrekking tot het lidstatelijk recht heeft het HvJ-EU een aantal maatregelen vastgesteld die uitsluitend in overeenstemming met het EU-recht zijn als deze doeltreffend worden beoordeeld door een rechter of een onafhankelijke overheidsorgaan wiens beslissing bindend is. Het doel van die beoordeling is controleren dat de maatregel wordt gerechtvaardigd door de situatie en dat de vast te leggen voorwaarden en waarborgen worden nageleefd.⁴⁸ Voor het in real time verzamelen van verkeers- en locatiegegevens moet in de beoordeling onder andere vooraf kunnen worden gecontroleerd of dit uitsluitend binnen de grenzen van het strikt noodzakelijke is toegestaan. In naar behoren gerechtvaardigde gevallen van spoedeisendheid, kunnen de maatregelen plaatsvinden zonder een dergelijke voorafgaande beoordeling, maar het Hof verlangt nog altijd dat er de daaropvolgende beoordeling op korte termijn plaatsvindt.⁴⁹

42. Met betrekking tot de onafhankelijkheid van de toezichtmechanismen op het gebied van surveillance moeten de bevindingen van het HvJ-EU aangaande de onafhankelijkheid van een orgaan in het kader van beroep in aanmerking worden genomen (zie hieronder onder Garantie D). Bovendien kan de rechtspraak van het EHRM aanvullende elementen bevatten. Dit Hof heeft aangegeven er de voorkeur aan te geven dat een rechter verantwoordelijk is voor het toezicht. Het is echter niet uitgesloten dat een ander orgaan verantwoordelijk kan zijn “zolang dit voldoende onafhankelijk is van de uitvoerende macht”⁵⁰ en “van de autoriteiten die de surveillance uitvoeren en voldoende bevoegdheden en vaardigheden heeft om een doeltreffende en aanhoudende controle uit te

⁴⁴ EHRM, Klass, punten 17 en 51.

⁴⁵ Schrems II, punten 179 en 183.

⁴⁶ EHRM, bestreden arrest Big Brother Watch, punten 319-320.

⁴⁷ Schrems II, punt 179.

⁴⁸ HvJ-EU, La Quadrature du Net e.a., punten 168 en 189.

⁴⁹ HvJ-EU, La Quadrature du Net e.a., punt 189.

⁵⁰ EHRM, Zakharov, punt 258, Iordachi e.a. tegen Moldavië, punten 40 en 51, en Dumitru Popescu tegen Roemenië, punten 70-73.

voeren”.⁵¹ Het EHRM heeft toegevoegd dat er bij de beoordeling van de onafhankelijkheid rekening moet worden gehouden met “de wijze waarop de leden van het toezichtorgaan zijn benoemd en met hun juridische status”⁵². Dit zijn onder andere “personen die gekwalificeerd zijn om een gerechtelijke functie te bekleden en zijn aangesteld door het parlement of de premier. Een minister van Binnenlandse Zaken, die niet alleen politiek benoemd en een lid van de uitvoerende macht was, maar bovendien direct betrokken was bij de inwerkingstelling van speciale surveillancemiddelen, werd daarentegen onvoldoende onafhankelijk bevonden”⁵³. Het EHRM “merkt [bovendien] op dat het essentieel is dat het toezichthoudende orgaan toegang heeft tot alle relevante documenten, met inbegrip van afgesloten materialen”⁵⁴. Ten slotte neemt het EHRM in aanmerking “of de activiteiten van het toezichthoudende orgaan door het publiek kunnen worden gecontroleerd”.⁵⁵

Garantie D – personen moeten over doeltreffende voorzieningen in rechte beschikken

43. De laatste Europese essentiële garantie heeft betrekking op het recht op beroep van de persoon. Hij of zij moet over een doeltreffende voorziening in rechte beschikken om aan zijn of haar rechten te voldoen als hij of zij van mening is dat deze niet worden of zijn nageleefd. In Schrems I verklaarde het Hof dat "een regeling die niet in enige beroepsmogelijkheid voor de justitiabele voorziet om toegang tot de hem betreffende persoonsgegevens te verkrijgen, of rectificatie of verwijdering van die gegevens, de wezenlijke inhoud van het grondrecht op een effectieve voorziening in rechte zoals neergelegd in artikel 47 van het Handvest niet [eerbiedigt]. Artikel 47, eerste alinea, van het Handvest schrijft immers voor dat eenieder wiens door het recht van de Unie gewaarborgde rechten en vrijheden zijn geschonden, recht heeft op een doeltreffende voorziening in rechte, met inachtneming van de in dit artikel gestelde voorwaarden.”⁵⁶

44. Bij de beoordeling van een lidstatelijk recht dat het in real time verzamelen van verkeers- en locatiegegevens toestaat, oordeelde het Hof dat kennisgeving noodzakelijk is “om de getroffen personen in staat te stellen hun rechten op grond van de artikelen 7 en 8 van het Handvest uit te oefenen om inzage te vragen in hun persoonsgegevens waarop die maatregelen van toepassing waren en indien nodig om deze te laten rectificeren of wissen of om in overeenstemming met de eerste alinea van artikel 47 van het Handvest gebruik te maken van een doeltreffende voorziening in rechte”⁵⁷. Het erkende niettemin eveneens dat personen wier gegevens zijn verzameld of geanalyseerd uitsluitend in kennis moeten worden gesteld indien en voor zover dit de taken waarvoor deze autoriteiten verantwoordelijk zijn niet in gevaar brengt.⁵⁸

45. Ook voor het EHRM is de kwestie van een doeltreffende voorziening in rechte onlosmakelijk verbonden met de kennisgeving van de surveillancemaatregel aan de persoon zodra de surveillance is beëindigd. Het Hof oordeelde in het bijzonder dat “er weinig ruimte voor een gang naar de rechter door de betrokken persoon is, tenzij laatstgenoemde in kennis is gesteld van de maatregelen die zonder

⁵¹ EHRM, Klass punt 56 en bestreden arrest Big Brother Watch, punt 318.

⁵² EHRM, Zakharov, punt 278.

⁵³ EHRM, Zakharov, punt 278.

⁵⁴ EHRM, Zakharov, punt 281.

⁵⁵ EHRM, Zakharov, punt 283.

⁵⁶ HvJ-EU, Schrems I, punt 95.

⁵⁷ Zie punt 190 van La Quadrature du Net e.a. en HvJ-EU, Advies 1/15, punt 220.

⁵⁸ Zie punt 191 van La Quadrature du Net e.a.

zijn of haar medeweten zijn getroffen en dus in staat is om de wettigheid ervan met terugwerkende kracht te betwisten of, in het andere geval, tenzij een persoon die vermoedt dat zijn of haar communicatie is of wordt onderschept de tussenkomst van de rechter kan inroepen, zodat de bevoegdheid van de rechter niet afhankelijk is van de kennisgeving aan de betrokkene is dat zijn of haar communicatie is onderschept⁵⁹. Zo erkende het EHRM dat er in sommige gevallen wellicht geen kennisgeving is, maar dat er een doeltreffende voorziening in rechte moet worden geboden. In dit geval heeft het Hof, bijvoorbeeld in de zaak-Kennedy, duidelijk gemaakt dat een gerecht voldoende beroepsmogelijkheden biedt als het aan een aantal criteria voldoet: het moet een onafhankelijk en onpartijdig orgaan zijn dat zijn eigen reglement van orde heeft vastgesteld en bestaat uit leden die een hoge gerechtelijke functie bekleden of hebben bekleed of ervaren advocaten zijn en er mag geen bewijsvoeringslast zijn om hier een verzoek aan te richten⁶⁰. Bij de bestudering van klachten van personen moet het gerecht toegang hebben tot alle relevante informatie,⁶¹ met inbegrip van afgesloten materialen. Ten slotte moet het bevoegd zijn om niet-naleving te verhelpen.⁶²

46. In de Engelse versie van artikel 47 van het Handvest wordt verwezen naar een “tribunal” (tribunaal), hoewel in de andere talen de voorkeur wordt gegeven aan het woord “gerecht”,⁶³ terwijl het EVRM lidstaten slechts verplicht te waarborgen dat “een ieder wiens rechten en vrijheden zijn geschonden recht heeft op een daadwerkelijk rechtsmiddel voor een nationale instantie”,⁶⁴ die niet noodzakelijkerwijs een gerechtelijke autoriteit hoeft te zijn.⁶⁵

47. In het kader van het Schrems II-arrest heeft het HvJ-EU bij de beoordeling van de gepastheid van het door een derde land gewaarborgde beschermingsniveau herhaald dat “justitiabelen moeten beschikken over de mogelijkheid om voor een onafhankelijk en onpartijdig gerecht rechtsmiddelen aan te wenden teneinde toegang te krijgen tot hun persoonsgegevens of rectificatie of verwijdering van dergelijke gegevens te verkrijgen”⁶⁶. In dezelfde context is het HvJ-EU van mening dat een doeltreffende rechterlijke bescherming tegen dergelijke inmengingen niet alleen door een gerecht kan worden geboden, maar ook door een orgaan⁶⁷ dat garanties biedt die in grote lijnen overeenkomen met die welke door artikel 47 van het Handvest worden vereist. In de Schrems II-uitspraak benadrukte het HvJ-EU zowel dat de onafhankelijkheid van het gerecht of orgaan, voornamelijk ten opzichte van de uitvoerende macht, met alle noodzakelijke garanties moet worden verzekerd, inbegrip inclusief met betrekking tot zijn voorwaarden voor ontslag of intrekking van de aanstelling,⁶⁸ als dat de bevoegdheden die aan een gerecht moeten worden toegekend in overeenstemming moeten zijn met

⁵⁹ EHRM, Zakharov, punt 234.

⁶⁰ EHRM, Kennedy, punt 190.

⁶¹ Het Comité merkt op dat de Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad Van Europa van mening is dat de zogenaamde “derdepartijregel” (volgens welke inlichtingendiensten in het ene land die gegevens verstrekken aan inlichtingendiensten in een ander land de ontvangende instanties kunnen verplichten de doorgegeven gegevens niet openbaar te maken aan derden) niet van toepassing is op toezichtorganen om de mogelijkheid van een doeltreffende voorziening in rechte niet te ondermijnen (Issue Paper on Democratic and effective oversight of national security services).

⁶² EHRM, Kennedy, punt 167.

⁶³ In het Duits is het woord “tribunal” bijvoorbeeld vertaald met “Gericht” en in het Nederlands met “gerecht”.

⁶⁴ Artikel 13 EVRM.

⁶⁵ EHRM, Klass, punt 67.

⁶⁶ Zie punt 194 van Schrems II.

⁶⁷ Zie punt 197 van Schrems II, waarin het Hof dit woord uitdrukkelijk gebruikt.

⁶⁸ Zie punt 195 van Schrems II.

de voorschriften uit artikel 47 van het Handvest. In dit opzicht moet het orgaan⁶⁹ de bevoegdheid krijgen om bindende beslissingen te nemen ten aanzien van de inlichtingendiensten, in overeenstemming met de wettelijke waarborgen waarop de betrokkenen zich kunnen beroepen.⁷⁰

4. SLOTOPMERKINGEN

48. De vier Europese essentiële garanties moeten worden beschouwd als kernelementen die aanwezig moeten zijn bij de beoordeling van de mate van inmenging in de grondrechten op privacy en gegevensbescherming. Deze moeten niet onafhankelijk van elkaar, maar in hun geheel worden beoordeeld, omdat ze nauw met elkaar zijn verbonden. Hierbij moet de desbetreffende wetgeving worden beoordeeld in verband met surveillancemaatregelen, de minimale eisen voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen en de voorzieningen in rechte die op grond van het nationale recht van het derde land worden geboden.

49. Voor deze garanties is een bepaalde mate van interpretatie vereist, voornamelijk omdat de wetgeving van een derde land niet identiek hoeft te zijn aan het rechtskader van de EU.

50. Zoals het EHRM aangaf in de zaak-Kennedy “hangt de beoordeling af van alle omstandigheden van de zaak, zoals de aard, de reikwijdte en de duur van de mogelijke maatregelen, de gronden die vereist zijn om deze te gelasten, de autoriteiten die bevoegd zijn om deze goed te keuren, uit te voeren en hier toezicht op te houden en het soort voorziening in rechte dat het nationale recht biedt”.⁷¹

51. Dientengevolge kan de beoordeling van de surveillancemaatregelen van een derde land jegens de EEG tot twee conclusies leiden:

-)] De desbetreffende wetgeving van het derde land waarborgt de vereisten van de EEG niet: in dit geval biedt de wetgeving van het derde land geen beschermingsniveau dat in feite overeenkomt met het niveau dat wordt gewaarborgd binnen de EU.
-)] De desbetreffende wetgeving van het derde land voldoet aan de EEG.

52. Bij de beoordeling van de vraag of het beschermingsniveau adequaat is in overeenstemming met artikel 45 AVG, moet de Commissie evalueren of er aan de EEG is voldaan als onderdeel van de elementen die in acht moeten worden genomen om te waarborgen dat de wetgeving van het derde land als geheel een beschermingsniveau biedt dat in feite overeenkomt met het niveau dat binnen de EU wordt gewaarborgd.

53. Als gegevensexporteurs zich, gezien de voorschriften van de wetgeving van het derde land die specifiek van toepassing zijn op de doorgegeven gegevens, samen met de gegevensimporteurs verlaten op passende waarborgen op grond van artikel 46 AVG, moeten zij ervoor zorgen dat er daadwerkelijk een gegevensbeschermingsniveau wordt behaald dat in feite overeenkomt. Indien het recht van een derde land niet voldoet aan de EEG-voorschriften, zou dit in het bijzonder inhouden dat ervoor moet worden gezorgd dat het desbetreffende recht geen inbreuk maakt op de garanties en waarborgen met

⁶⁹ Zie punt 197 van Schrems II, waarin het Hof dit woord uitdrukkelijk gebruikt.

⁷⁰ Zie punt 196 van Schrems II.

⁷¹ EHRM, Kennedy, punt 153.

betrekking tot de doorgifte om nog steeds een beschermingsniveau te bieden dat in feite overeenkomt met het niveau dat binnen de EU wordt gewaarborgd.

54. Het Comité heeft nadere richtsnoeren en aanbevelingen uitgegeven die in aanmerking moeten worden genomen bij de beoordeling, afhankelijk van het overdrachtsinstrument dat wordt gebruikt en van de noodzaak om passende waarborgen te treffen, inclusief al naargelang het geval aanvullende maatregelen.⁷²

55. Bovendien moet worden opgemerkt dat de Europese essentiële garanties zijn gebaseerd op wettelijke eisen. Het Comité benadrukt dat de Europese essentiële garanties zijn gebaseerd op de grondrechten die voor iedereen gelden, ongeacht hun nationaliteit.

56. Het Comité herhaalt dat de Europese essentiële garanties een referentienorm zijn bij de beoordeling van de inmenging die surveillancemaatregelen van derde landen in het kader van internationale gegevensdoorgiften met zich meebrengen. Deze normen komen voort uit het EU-recht en de jurisprudentie van het HvJ-EU en het EHRM die bindend is ten aanzien van lidstaten.

⁷² Adequaateitsreferentie WP 254 rev.01, gewijzigd en herzien op 6 februari 2018; EDPB, Recommendations 01/2020 on measures that supplement transfer tools to ensure compliance with the EU level of protection of personal data, 10 november 2020.